

1990 Miss Mona

Hun står der. Skuldrene hadde senket seg - spenningen var på et vis over, skjønt den vel aldri helt var der noen gang. Hun var det de virkelig kalte "underdog", uten en sjanse, så hun kunne likegodt innefinne seg med det - og nyte showet, opplevelsen - så ubegripelig langt fra Stjørdal, fra *ho mor* og *ho bestemor*. Som alle andre hadde hun en drøm, et håp - men var realistisk nok til å legge det til sides etter hvert som hun erfarte den ene etter den andre dukket opp, strålende - en og enhver i seg selv. Hun var så ubeskrivelig liten opp i alt dette, glamouren, den store verden. Og så selveste Los Angeles - et navn som var knyttet til Hollywood og unge pikehjerter. Ikke hadde hun praktisert så mye engelsk, heller. Ja, faktisk følte hun at hun ikke hadde fått noe som helst hjelp i forkant, og ingen brief om hva en Miss Universe gjør. Hun sendte en varm takk til romvenninnen, Miss Wales - som hjalp henne til å bli litt bedre til å snakke engelsk. De andre hadde store støtteapparat rundt seg. Hun hadde ingen. Ensomheten ble hennes styrke. For utenforstående stod hun der mest som en askepott, en Synnøve Solbakken fra bondefortellingene. Det skulle bli hennes triumphkort. Men hun visste det ikke selv. Alt rundt henne foregikk som i sakte film. Stemmene var vanskelige å skille. Det summet, så en uendelig stillhet, mens semifinalistene ble oppropt og fant sine plasser lengre frem på podiet. Hvem som skulle bli nr. 1 og den nye Miss Universe kunne i og for seg være det samme. Hun ble det i alle fall ikke. Nå slappet hun av, forsøkte å nyte et øyeblikk svært få i verden har fått tatt del i. Her kom hun fra et land flere av deltagerne aldri hadde hørt om. Hun kastet et blick på en av favorittene, i en strålende kjole fra et av de fremste "husene" i moteverden. Den kostet sikkert "flesk". Hun så mest nedover sitt eget "flesk", nedover sin kremhvite kjole. *Heimsløyd* - for ikke å si *heimsøm* fra lille Stjørdal. Slik møter vi den 19-årige Mona Grudt, noen sekunder før universet skulle utrope sin vakreste beboer en aprilkveld i 1990. Hun ble den siste som ble oppropt for semifinalen. Så - i løpet av noen minutter avanserte hun gjennom to finaler. Resultatet ble for noen like forbløffende som djevelen. Miss Mona kom ikke så langt fra Hell. Hennes forbindelser gikk derimot i nevnte sekund i vertikalaksen oppover. Hennes neste setning i livet skulle nemlig bli: "*O, my God*".

Øyeblikket....

Vi gjør et hopp noen dager tilbake, til et nabohus av Monas familie oppi Mæla på Stjørdal. Her møter vi Elisabeth Høilo Johansen, ei venninne av mor til Mona. Hun hadde vokst opp med ei symaskin, der både mor og bestemor puslet litt i faget. Det lå på et vis i genene. På den måten ble Elisabeth det vi kaller en autodidakt. Hun jobbet i halv stilling i barnehagen på Skatval, samtidig som hun dreiv Smitt & Smule i lag med Gælle (Gerd Dagrun Gjersvold), der de sydde alle barneklærne selv. Hun sydde brudekjolen til Nina Stjernen, kona til en ikke ukjent storhopper. Og så tok det ene det andre. Det ble etter hvert 10 brudekjoler, 6 bunader og mye annet. Hun var med å strikka og sydde kostymene til *spelet* på Kristiansten festning. I lag med Aud Bones hadde de ansvaret for alle kostymene de to første årene til operaen på Steinvikholm, den gangen operaen het "Lucie". I lag med Ingeborg Holthe laget de kostymene for solistene i operaen Tosca i Trondheim. Hun har vært ansvarlig og sydd kostymer hos Hømmelvikrevyen og vært med og sydd hos Skatvalsrevyen. I dag jobber Elisabeth på Skatval skole, syr fortsatt og lager smykker og annet håndverksarbeid. En naturlig begavelse, som sikkert kunne ha drevet det langt med eget firma. Men for kort tid tilbake rammet ulykken familien da hun brått ble enke. Livet ble forandret. Disse linjer som en liten revy av

det livet Elisabeth har levd, mesteparten etter at hun ble kjent som *tanta på Skatval* som sydde kjolen til Mona Grudt. Elisabeth var nok ikke tante, men i 1990 kun en nabo og venninne som trivdes med håndarbeid, hverken mer eller mindre, ikke utdannet, ikke profesjonell. Kanskje nettopp derfor ble det så bra, så ekte, enkelt og jordnært. Det var derfor ikke unaturlig at Mona henvendte seg til Elisabeth om råd og hjelp.

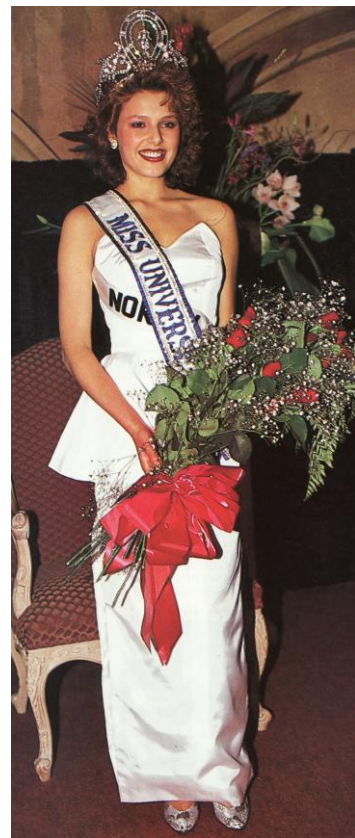
Elisabeth var fast bestemt på å skape en enkel kjole, mest som en motvekt mot de overdådige som har preget "Evening gown" (Aftenkjole) under relaterte skjønnhetskonkurranser. Og det var dette som var det geniale. Tenk enkelt, vær enkel. I utgangspunktet en umulig tanke, når vi vet at Elisabeth og Mona dro i *gata* og kom hjem med stoff for kr 600. Med beskjedne arbeidspenger på kr 400 for tre dager - ble det en kjole til ca. 1 000 kroner. Her var det hundre prosent *heimsløyd/søm* - mot kjoler til nærmere 100 000 hos konkurrenter designet av de største motehus i verden. Dette kunne ikke gå. Men da kjente de ikke Fjern disse setningene dama som hadde gått i motbakkene ved et annet (mote)hus i Mæla.

*Elisabeth Høilo Johansen
30. juni 2011*

Elisabeth fikk hastverk, - det gikk så fort for seg at hun måtte ta med kjolen på "spareforeningen" og satt der og sydde seg inn i verdenshistorien. Ja, faktisk ble hun ikke engang ferdig, men sendte med Mona nål og tråd. "*Jeg jobber best under hardt press*", forteller Elisabeth. Og det må vel sies å ikke være et så lite under - for ikke å si vidunder - Elisabeth skapte. For her kommer ei ufaglært kvinne fra landet, fra intet, mest fra ei bakevje - og så skaper hun en kjole for under tusenlappen - som fikk den høyeste scoren (9,19) under hele konkurransen i 1990. Ikke bare vant den klassen "Evening gown", men var den eneste gangen under Miss Universe at et 9-tall kom opp, inkludert alle tre klassene og alle deltagerne. En suveren vinner - med gener fra noe *heimsløyd* i Stjørdal. Fantastisk. Det i seg selv fortjener en pris. Men i dag vandrer Elisabeth som ei anonym kvinne bortover Stokmoen, nok med sine tanker på ett vis. Hun og kjolen burde fått en større og bedre plass i Stjørdalens historie. Det kommer vel snart et kulturhus, kanskje en glassmonter? Det er ikke hver dag det sys en kjole på Stjørdal som vinner Miss Universe!

Høsten 1990 var det Redd Barna som hadde den store TV-innsamlingsaksjonen. Elisabeth Høilo Johansen sydde da en miniatyrgave av reststoffet. Denne minikopien er så lik originalen som mulig og ble påkledd ei Barbiedukke. Dukka ble auksjonert bort av lokallaget på Stjørdal. Da hadde også Elisabeth benyttet de siste rester til å lage en miniatyrgave av kjolen i form av et veggilde, som Mona fikk da hun kom hjem.

Gjennom alle tider har det vært arrangert skjønnhetskonkurranser. Mest kjent i våre dager er vel *Miss Universe* og *Miss World*, og her hjemme *Frøken Norge*. *Miss World*-konkurransen er den eldste internasjonale skjønnhetskonkurransen som ennå arrangeres. Den ble startet av Eric Morley i Storbritannia i 1951, og er verdens mest sette skjønnhetskonkurranse på TV verden over. Norge har aldri vunnet konkurransen, men Ingeborg Sørensen kom på andreplass i 1972, Kathrine Sørland kom på fjerdeplass i 2002 og Mariann Birkedal ble nr. 6 i 2010. De større skjønnhetskonkurranser har utviklet seg de siste tiårene til å utøve en form for veldedighetsarbeide. *Miss Universe* er en internasjonal skjønnhetskonkurranse som arrangeres av Miss Universe Organization. Konkurransen ble startet i 1952 i California av kleskjeden Pacific Mills. I 1996 overtok den kjente amerikanske forretningsmannen Donald Trump rettighetene til konkurransen etter å ha vært eid av blant andre Kayser-Roth og Gulf and Western Industries. Miss Universe Organization har vært et partnerskap mellom det amerikanske TV-selskapet NBC og Donald Trump, og har hovedsete i New York, USA. En tid var Paramount Picture i Los Angeles meget sentral i arrangementet, som medførte at vinneren fikk en filmrolle som premie. Miss Universe Organization arrangerer også Miss USA, hvor vinneren representerer USA i *Miss Universe*; og *Miss Teen USA*, som er en tenåringsversjon av Miss USA, men hvor vinneren ikke konkurrerer internasjonalt. USA har vært arrangør flest ganger. De første 19 årene ble konkurransen holdt i Long Beach (8) og Miami Beach (11). Deretter dro arrangementet ut i verden, men er jevnlig innoom Nord-Amerika. Miss USA har også vunnet flest ganger (7), deretter Venezuela (6), og Puerto Rico (5). Venezuela vant også, som eneste land hittil, to år på rad (2008, 2009). Det synes å være Sør-Amerika som sitter med flest titler. Sverige har vunnet 3 ganger og Finland 2.

For Norge sin del, har oppløpet ofte vært en del av *Frøken Norge*. Denne kåringen og tittelen har vedvart siden midten av 1960-tallet. De første årene var det Dagbladet som sto for kåringen av Norges vakreste kvinne. Siden overtok Det Nye. Fra 1975 til 1978 var det ingen vanlig missekåring i Norge - de internasjonale kandidatene ble håndplukket av et modellbyrå. I 1978 ble *Miss Norway*-konkurransen stiftet gjennom en organisasjon. Denne var ansvarlig for alle missene frem til 1986. *Miss Norway*-konkurransen finnes fremdeles, og må ikke forveksles med *Frøken Norge*, da de heter det samme, vel å merke på henholdsvis engelsk og norsk. *Miss Norway* sender kandidater til flere mindre kjente internasjonale skjønnhetskonkurranser som *Miss Earth*, *Miss International*, med flere. Geir Hamnes, f. 1964 - overtok i 1986 ansvaret av *Frøken Norge*-konkurransen og for å sende kandidater til *Miss World*-konkurransen, og fra 1989 hadde han også ansvaret for kandidater til *Miss Universe*. Fram til 1999 ble det avholdt separate kåringer som kvalifiserte til deltakelse i disse to. I 2000 gikk disse to sammen til én konkurranse, og siden er det blitt kåret to sidestilte vinnere av *Frøken Norge* hvert år; en for *Miss World* og en for *Miss Universe* – bortsett fra i 2004 og 2008, da det ble avholdt separate spesialkonkurranser for *Miss Universe* (kilde: Wikipedia). Det skal ikke stikkes under en stol at utviklingen og progresjonen vedrørende missekurranser i Norge ikke alltid har hatt lette vilkår. Utplukkingen, konkurranseformen og innholdet har variert oppover årene både nasjonalt og internasjonalt. En har forsøkt å finne frem til et konsept som har sett mer på

Mona ble etter hvert selv en rutinert programleder. Her fra Top Modell på TV3 i London i 2011

helheten, ikke kun utseende. En vil derfor yte alle deltagere en urett dersom en stiller de ulike årene opp mot hverandre.

Reglene for deltakelse i *Frøken Norge* innebærer å være mellom 17 og 26 år gammel, være norsk statsborger, ikke være / ha vært gift, ikke ha barn, og ikke ha latt seg fotografere naken i kommersiell sammenheng. Tilsvarende regler gjelder for de fleste skjønnhetskonkurranser. I 2002 ble Miss Universe, Oksana Federova fra Russland, fratatt tittelen. Det ble ikke oppgitt noen grunn, men det viste seg vel at hun var gravid og visstnok også hemmelig gift. Nummer to i rangeringen av verdens vakreste kvinner den gangen, Justine Pasek fra Panama, fikk overta tiaraen etter Federova.

Som mest alt annet her i livet hva gjelder en ungdoms valg i slutten av tenårene, ble det nokså tilfeldig at vår egen Mona Grudt skulle ende opp i karusellen som skulle ta henne helt til topps i verden. Entertaineren Tore Torell reiste rundt i regi av Geir Hamnes og arrangerte lokale mesterskap / kåringer. Da de kom til Stjørdal og Up Town (diskotek), var tilfeldigvis Mona der med noen venninner, og det var sistnevnte som meldte Mona på. De ville sikkert ha det litt gøy, og skulle noen delta - måtte det bli Mona. Ikke bare hadde hun utstrålingen, men hadde litt erfaring fra dans, samt nevnte kveld skulle hun være med i en liten klesoppvisning som mannekeng. Mona ble kveldens vinner, plukket ut, og var kort tid etterpå med i landsdelsfinalen, og så til *Frøken Norge* som fant sted på danskebåten Bremar. Alt gikk unna i en fei, og brått stod stjørdalingen Mona Grudt der som *Frøken Norge* og Norges representant til *Miss Universe*. Plutselig skulle hun ut i verden, hun som hadde tenkt å bli politi eller fysioterapeut da hun var liten. Nå var tankene mer rettet inn mot sykepleier.

Mona Grudt ble født den 6. april 1971 på Stjørdal som datter av Margit og Svein Arne Grudt. Hun kan vel sies å komme fra Mæla (opp mot Vassbygda), men flyttet litt rundt i kommunen: Hognesaunet, Stokbergan, Halsen og Kvislabakken. Hun har aldri bodd på Hell, men det er vel ganske så naturlig når en bor i Stjørdalen, at en i visse fornøyelige sammenhenger linkes opp mot Hell. Hell gir oss alle en viss PR. Monas søster bor derimot på Hell, og heter Kristin Grudt.

Mona som baby og som konfirmant (Iversen foto)

Monas liv ble ganske så raskt snudd på hodet. Skolegangen ble brått avsluttet. Hennes karrierevei sa seg selv. Hvem ville vel ikke ha gjort det samme? Familiemessig kom bestemor Valborg til å bety svært mye for Mona. Hun passet godt på Mona, var der alltid når det var en knipe og ble en slags mentor.

Så står altså Miss Mona der i all sin enkelhet. Til tross for *Frøken Norge*-tittelen, medførte ikke det noe større støtteapparat, rådgivere og backup. Det hele var temmelig selfmade. Dagene frem mot avreise til *Miss Universe* og Los Angeles gikk fort. En anselig garderobe var påkrevd, og det var ikke lett å få sponsorer. Bunad fikk hun låne av en bekjent. Hun fikk også låne seg klær fra No. 29 i Gata, og som reiseantrekk fikk hun fra Gælle skinnklær fra topp til tå. Ikke akkurat det beste antrekket når en skal ned til en breddegrad på jevne med Nord-Afrika. Reisen i skinnklær til California glemmer Mona aldri. Svetten silte. Trøsten i ettertid var at hun skulle få antrekket dersom hun vant! Og i kofferten lå *heimsømmen*, kjolen som skulle bringe henne lykke. Men ikke engang den var helt klar. Mona hadde som nevnt med seg nål og tråd, og satt på rommet sitt en time før selve konkurransen begynte - og la den opp.

Det var ei nervøs ungjente fra Stjørdal som gikk ned trappene fra flyet i Los Angeles. Dette var Hollywood. Et begrep på godt og vondt. Spennende, men samtidig så fryktinngytende. Svetten silte fortsatt, og hun følte seg langt fra som noen Miss der hun stod. Hun følte seg temmelig liten i alle henseende. Mona var heldig med romvenninnen, Miss Wales, Jane Lloyd. Jane ga henne god trening til intervjuene, språkmessig - gjennom det faktum at Mona ble tvunget til å snakke engelsk med henne, og det ga trygghet. Forøvrig var dette siste gangen Wales deltok med egen representant. Fra 1991 gikk de i lag med sine naboer til Great Britain.

Arrangementet i 1990 skilte seg en del ut fra dagens, og er typisk nok for slike konkurranser. Stemmegivning og kunngjøringer har stadig forandret seg i formen. Diskusjoner om fordeler og ulemper har vært hyppige. *Miss Universe* 1990 ble arrangert i Shubert Theatre, Hollywood, Los Angeles den 15. april gjennom semifinale, og to finaler. Før de kom så langt var det flere dager med øvelser og repetisjon i innøvd scenografi. Dette var 30. året at konkurransen ble overført på TV, og det preget naturligvis sendingen. TV bestemt alt, da som nå. Reklamefaktoren var enorm allerede i 1990, og sponsorene skulle ha sitt. Hele arrangementet i Los Angeles tok to uker. Bare det å få møte James Bond (Roger Moore) - var nok en stor opplevelse for den jordnære Mona fra landlige Stjørdal.

Mona som 12-åring den gangen hun kanskje drømte om å møte James Bond

Det var 71 land som deltok, hvorav følgende 10 kom til semifinalen: India, Colombia, Mexico, Tyrkia, Chile, Bolivia, Tsjekkoslovakia, Venezuela, USA og Norge. Selv om de ble oppropt i tilfeldig rekkefølge, var det selvsagt nervepirrende når det nærmet seg sisteplassene, hvorpå altså *Miss Norway* ble den aller siste som kom til semifinalen. Mona strålte da hun gikk fram i sin blåe (bunads)drakt. Neste skritt var å nå første finaleomgang. Følgende 6 ble ropt frem: Colombia, Bolivia, Mexico, Norge, Chile og USA. Til superfinalen kom Miss USA: Carole Gist, Miss Norway: Mona Grudt og Miss Colombia: Lizeth Mahecha i nevnte tilfeldige rekkefølge.

Det skjedde også dramatik som TV-verden ikke oppdaget den gangen, og ingen knapt vet om i dag. Mona forteller meg følgende: *"Jeg hadde gledet meg til å opptre med dansen vi hadde øvd på de to ukene vi var der. Men det ble det jo ikke noe av da jeg kom blant de ti beste. I stedet måtte jeg forsøke å huske hva "Topp 10" skulle gjøre. Jeg fikk på meg aftenkjolen, men fant dessverre ikke ørepynten. Jeg fikk i siste liten låne øredobber av en av de som jobbet bak i kulissene. Rett før jeg skulle gå inn på scenen, brakk jeg hælen på skoene. Heldigvis sto Miss Trinidad & Tobago like ved, og hun løp bort til meg med sine sko. Hun skulle jo ikke bruke dem uansett, da hun ikke hadde gått videre. Problemet var bare at de var alt for små og hadde mye høyere hæler enn det jeg var vant til å gå i. Men jeg fikk presset meg i dem, og vaklet meg inn på scenen akkurat i tide".*

Under innledende fremvisning fikk hver deltager noen sekunder på å si hva hun gjorde pr. dags dato, yrkesmål eller ønske, og hva hun het. Dette ble på et vis gjentatt ovenfor programlederen senere. Mona fortalte at hun var modell og dersom ikke annet skjedde hadde hun et ønske om å bli sykepleier. Under innledende intervju utdypet hun dette ovenfor et hvorfor, som ganske så standardisert gikk i retning syke barn i Afrika, en ikke uvanlig vinkling innen konkurransen på 90-tallet, underforstått: dette med å hjelpe andre.

Det er sagt at hennes seier var så overraskende, og på et vis var den vel det. Men en skal huske at Mona Grudt var under innledende faser (preliminaries) den som scoret høyest innen alle disiplinene: Intervju, Badedrakt og Aftenkjole. Det samme skjedde under den mellomliggende fasen, semifinalen. Megafavoritten var Venezuela (pussig nok), som lå omtrent jevnt med Mona, men som til slutt - og ganske så overraskende endte på 7. plass. Mona Grudt ledet altså gjennom hele konkurransen med et snitt på 8,760 poeng innledende og 8,890 i semifinalen. Og Mona var, som nevnt tidligere - den eneste under hele konkurransen som så et 9-tall.

Under en av de siste rundene skulle semifinalistene trekke et spørsmål fra et såkalt ekspertpanel. Mona Grudt trakk spørsmålet fra Dr. Susan Forward, som ville vite om Mona så på ei kvinne som ikke hadde barn som mindre hengivende/fullkommen (unfulfilled). "Net", svarte Mona - *"hun har andre erfaringer i livet - og det må være opp til henne å velge"*.

Da kandidatene som stod igjen til slutt, ble intervjuet av verten Dick Clark, hadde Mona et lite feilskjær, da hun spurte programlederen hva han mente med spørsmålet om hvordan livet til dagens unge kvinner skiller seg fra deres mødre. Men Mona rodde seg meget fint i land ved å vise til at kvinner i dag har flere muligheter og får samme betalt som menn. Dette med språkdifferanser har alltid vært et tilbakevendende punkt, hvorvidt de engelsktalende har en fordel. Under konkurransen i 1990 ble dette diskutert mellom en av programlederne, Leeza Gibbons og tidligere Miss Universe, Margaret Gardiner fra Sør-Afrika, som mente at de burde bruke tolk, men dersom de valgte å snakke et annet språk enn sitt eget, måtte dommerne være så proffe at de tok hensyn til det. Vår Mona klarte seg meget bra på sin beskjedne skoleengelsk. Og det er vel klart at uansett hvor proff en dommer er, så lar mange seg imponere av unge jenter fra et ikke engelsktalende land - som hiver seg ut i dette. I samme åndedrett må en og huske at det er ikke 71 tolker der. Igjen er det vel kun de spansktalende som får sin tolk, slik språket er i ferd med å overta i Amerika generelt.

Det var selvsagt et stort øyeblikk da Miss Universe 1989, Angela Visser fra Nederland satte tiaraen på hodet til Mona Grudt. Normalt tar det litt tid, da håroppsett etc. ikke alltid er forenelig med spontan adkomst av et fremmedlegeme, men det gjaldt ikke hos naturlige Mona. Tiaraen satt som støpt ved første forsøk. Det var nok meningen fra første stund, en eller annen hadde bestemt tidlig at det var Monas tur, så får andre diskutere Hell or Heaven. Miss Congeniality ble Tyskland, Miss Photogenic ble Thailand og Best National Costume hadde Colombia. Så hun som ble sist i superfinalen, fikk en liten trøstepris. Det skal nevnes at den norske deltageren i 1993, Ine Beate Strand, fikk prisen for Best National Costume. Andre høye plasseringer innehas av Jorunn Kristiansen som kom på andreplass i 1959, og Aina Walle som kom på tredjeplass i 1973.

Det offisielle Miss Universe bildet av Mona Grudt

Året som Miss Universe forandret naturligvis livet og målene - for ikke å si drømmene til Mona Grudt. Først var det en del obligatoriske opptredener, reiser og showoff. Hun var med i flere TV-serier i USA, blant annet Santa Barbara - og gjestet *Late Night* med David Letterman den 20. april 1990, samt spilte i en episode av den kjente serien Star Trek i 1991. Det var David Letterman som presenterte henne som: "*the beauty queen from Hell*". Likevel er det trolig turneen med Bob Hope og Brooke Shields - for å underholde amerikanske soldater - som hun husker best og ga henne livserfaring og ballast for det som skulle komme. Det ene tok det andre, og nå har det gått 20 år innen bransjene: fotomodell, mannekeng, konferansier, events og programleder. I perioden 1990-1996 bodde Mona i USA. Det var en knallhard tid, utrolig mye jobbing med meget stor konkurranse om jobbene. Hun giftet seg i 1995, fikk en sønn, men ble skilt i 1999. I mai 2005 giftet hun seg på nytt. Denne gangen med en vanlig ukjent amerikaner: Brody Bittrick. Nettopp det sier heller ikke så lite om vår jordnære Miss Mona. Ekteparet har to døtre.

To ganger senere har Mona Grudt entret manesjen i *Miss Universe* sirkuset. Da enda vakrere, og i alle fall mer rutinert, selvsikker og som en verdensstjerne. Første gangen - og mest minneverdig for oss i Norge, var da hun i 1991 i Las Vegas skulle overlate tronen til Lupita Jones fra Mexico. I sin nydelige røde kjole entret Mona podiet som ei dronning, satte seg i stolen og med kronen fortsatt på hodet så hun utover sine undersotter, hvorpå hun takket Norge, sin familie og sine venner for å ha støttet henne gjennom året som Miss Universe. Så gratulerte hun Norge med dagen på engelsk. Til slutt avsluttet hun det hele med noen norske ord: "*Hurra for 17. mai*". Dagen var nemlig 17. mai. En mer verdig og flott abdisering kunne ingen ønske seg. En glimrende Norgesreklame. Andre gangen var da hun var dommer i 1994 på Filipinene, da Sushmita Sen fra India ble Miss Universe.

Mona Grudt er i dag redaktør av bladet Ditt bryllup, som kommer ut en gang i året. Det har hun vært i 16 år. Hun har også jobbet som journalist i det nye kvinnebladet Kamille. Og helt naturlig gled hun i 2000 inn som programleder for *Frøken Norge*-konkurransene på TVNorge. I 1992 var hun en av programlederne i talkshowet *Fullt hus*. I de siste årene er nok Mona mest kjent fra den meget populære danse-konkurransen *Skal vi danse* på TV2, der hun danset sammen med Glenn Jørgen Sandaker i 2007. De kom på andreplass, men etter de flestes

mening burde ha vunnet! Den 12. desember 2008 fikk hun imidlertid delta i superfinalen i programmet, og vant. I 2011 ledet hun programserien Top Modell på TV3.

Mona Grudt stråler mot oss i mange sammenhenger som modell innen reklamebransjen. Hun er så vanlig, gjør det de fleste mødre gjør. Kanskje er det derfor vi synes så godt om vår Miss Mona. I dette ligger en kime av erkjennelse om en myte som burde vært avlivet for lenge siden. Nemlig at misser kun er blonde, dumme piker. En del nyfeminister har ikke gjort livet enklere for vakre kvinner, kanskje i lys av misunnelse. De fikk stemplet både skjønnhetskonkurransen og modellyrket ned til mindreverdige og uakseptable, som ødela noe de kalte for "kvinnefrigjøringen". Stadig skrik om kvinneundertrykkelse gikk vel så langt til slutt at det slo andre veien. Jeg erindrer sist på 70-tallet og først på 80-tallet da feministene skulle hive BHene. Så døde også den protesten bort, og vi er i dag tilbake med omtrent 100 % dekning - i dobbelt forstand.

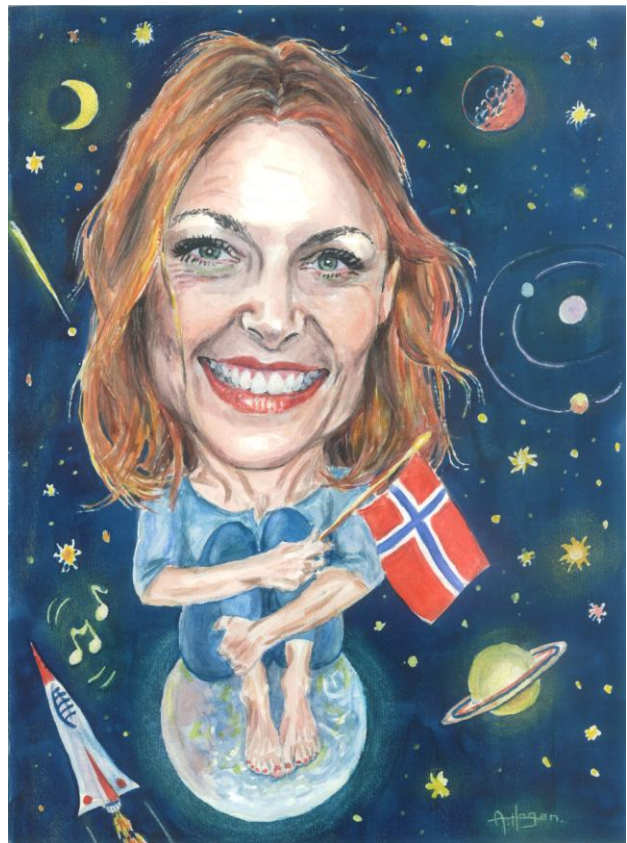
Mona Grudt slik vi ser henne i dag

Siste del av forrige avsnitt, gir oss om mulig en viss forklaring på hvorfor ikke Mona Grudt har blitt mer verdsatt. Hvor var du, politikerne og næringslivet på Stjørdal i 1990 da Mona ble

Miss Universe? Jeg har spurt flere av de sentrale både da og nå, og det synes som de lider av samme sykdommen: "*politisk korrekt*". Men en person skal ha skryt, mannen fra de dype skoger, en som vel kom lengre unna Hollywood og glamouren enn noen annen, nemlig daværende ordfører Alf Daniel Moen. Han stod ved flytrappa da Mona landet på Værnes, ikledd ordførerkjedet. Utover det har det vel aldri blitt gjort noe særlig stas på vår Mona, dessverre. Jeg er sikker på at Mona kunne merke at ikke alle syntes dette var "korrekt". Misunnelsen er av de sterkeste krefter i oss. Av og til satt nok Mona tilbake med følelsen: "*Hu'hær ska vi knus*".

Vi er sannelig noen merkvverdige skapninger her i landet. Vi identifiserer oss med de verste som har eksistert, nemlig vikingene. Og dersom en norsk skiløper hiver seg først over mål, skrikes det opp om bauta og sokkel. Rett nok er det viktigste å slå svenskene, men Mona Grudt slo alle. En håndfull kvinnelige skihoppere blir omtrent genierklært i en gren mest uten deltagelse, båret frem på likestillingens armer til en utgift av trolig mangfoldige tusen kroner pr. hopp, mens Mona Grudt har gitt oss alle inntekter på alle vis, og kunne gitt enda mer dersom noen hadde kjent sin besøkestid. Men nei da, missekurranser - *fy'te rakkeren*. Slikt skal vi ikke ha noe av! Hadde Mona Grudt vært amerikanerinne, ville hun vært på sokkel for lenge siden, og hennes hjemby ville ha tjent millioner, hvor første skilt hadde sagt: "*Welcome to the hometown of Mona Grudt - miss Universe 1990*". Hvorfor ikke identifisere noen av våre "store" på et skilt ved inngangen til Stjørdal? Nei, unnskyld - jeg glemte meg bort - slik er det ikke lov å tenke i Norge. Ole Vig, og de andre aksepterte, tror jeg ville ha likt å få besøk av Mona Grudt på sokkel. Det ville pyntet litt opp. Og snart kommer det et kulturhus. Kommer hun med der, tro? Trolig ikke, hun ble bare nr. 1 innen feil sjanger. Kunsten er som sagt å være *politisk korrekt*! - Men rett skal være rett. Misser har en tendens til å gå i glemmeboka. Og det var selvsagt ikke TV eller andre indoktrinerende medier før i tiden. Men likevel - selv om sammenligningen er litt søkt: hvem er mest kjent i Norge og i verden av Ole Vig, Jon Lerfall og Mona Grudt?

Showet hadde kommet til sitt klimaks. Verten Dick Clark stod tilbake med tre nydelige jenter fra tre ulike verdensdeler: Miss USA, Miss Colombia og Miss Norway. Så et siste, men trolig avgjørende spørsmål fra programleder: "*Dersom du hadde vært dommer i kveld, hvem ville du ha stemt på og hvorfor?*" De tre skulle få 20 sekunder hver til å besvare spørsmålet. Miss USA var kanskje uheldig og måtte svare først, skjønt de andre var i lukket, lydtett boks da spørsmålet ble stilt. Hun nølte selvsagt, og svarte Miss Trinidad fordi hun var blitt ei så god venninne - siden de delte rom. Så var det Miss Mona fra Norge sin tur. Mona Grudt nølte ikke et sekund, men ga til kjenne den korrekte innledningen om at det var meget vanskelig å velge, underforstått: alle var like gode, men skulle hun velge en måtte det bli Miss Finland, siden hun alltid var i godt humør, snill mot alle og alltid oppmuntret en når en var nedbrutt. Svaret

var en innertier, noen følte kanskje der og da at muligheten likevel var til stede. Og da Miss Colombia måtte ha tolk, pluss sa at hun ikke ville ha stemt, men overlatt det til juryen og ville være enig med dommerne uansett, ja - da følte nok flere at Sør-Amerika denne gangen falt av lasset. Men USA var igjen på hjemmebane, amerikanske interesser dominerende og veien lå nok åpen for Miss USA på nytt. Mona husker trolig ikke hva som rørte seg i henne der og da. Alt var så uvirkelig, plutselig var hun blant de tre superfinalistene. Og i motsetning til mange lignende konkurranser, med nøling, lange pauser for å øke spenningsnivået, velredigert TVshow og hvor deltagere og publikum blir holdt på pinebenken, gikk det nå lynfort, ja, det gikk så fort at selv TV-seerne ikke klarte å henge med i svingene. Dick Clark sa bare plutselig: "*2nd runner up is Miss Colombia*". Og mest før Lizeth Mahecha hadde steppet noen skritt frem og til sides, så kommer det fra Dick Clark, som fra et maskingevær, ingen pause, ingen ettertanke - kun: "*1st runner up is Miss USA - Miss Universe is Miss Norway - Mona Grudt*". Punktum, finale. Fra Mona Grudt kom det helt spontant: "*O, my God*". En klem fra de andre i finalen, og Miss Universe 1990 påbegynte sin spasertur, kalt "victory walk" - en liten vandring på scenen mens *Miss Universe* eden ble lest opp i bakgrunnen, forøvrig siste gangen den tradisjonen ble gjennomført. For vår Miss Mona begynte samtidig en annen vandring, fra Stjørdal, fra intet - opp en steinbratt kampside, hvor fallhøyden ble større og større, i et ulent og ukjent terreng. Fallgruvene så mange, i en kynisk og tøff industri, hvor en veldig fort ufrivillig blir pensjonist. Med andre ord: "*Ingen kjære mor*". Men Mona vant fordi hun kanskje var litt mer naturlig, enkel, jordnær og annerledes. Og Mona valgte "*ho mor*". Den aller største og kjæreste Universtittel en kan få.